

Jens Christensen Rodsted

Fra slutningen af det 17. århundrede og et stykke ind i det 18. århundrede kom Jens Christensen Rodsted til at øve en betydelig om ikke altid lige heldig indflydelse både her i Thy og andre steder, ikke mindst i Norge.

Jens Christensen Rodsted blev ganske sikkert født i Randers en gang midt i det 17. århundrede. I det mindste nævner hans broder Chr. Christensen Rodsted i et skøde fra 1694, at han er født og stadig bosat i Randers. Vi kan heller ikke sige noget om, hvornår Jens Christensen Rodsted er født, men vi ved, at han døde i Thisted den 7. juni 1729, i det mindste påbegyndes skiftet efter ham den 7. juli, »som er den rette 30. dag efter hans død«, men Thisted kirkebog fra denne periode er i en meget dårlig forfatning, så hans alder i dødsøjeblikket er heller ikke oplyst.

Det er muligt ud fra de eksisterende kilder at beskrive følgende afsnit af Rodsteds liv:

1. Handelsmand hvor han især driver skudehandel på Norge.
2. Hans tid som fuldmægtig for amtsforvalter Jens Hansen.
3. Rytterbonde på Neesgaard i Nørhå.
4. Tømmerhandler og rådmænd i Christiansand i Norge.
5. Hans tilbagevenden til Thisted omkring 1714.
6. Derudover hans forlovelser og ægteskaber.

Første gang, vi støder på navnet Jens Christensen Rodsted, er i 1689, hvor han fører en incassosag mod Niels Mortensen i

Thorsted, så allerede på det tidspunkt har han drevet handelsvirksomhed formodentlig fra Thisted; men først den 5/2 1698 anklages Rodsted ved Thisted byting for ikke have løst borgerskab i Thisted til trods for den store handel, han driver fra byen, så han har sikkert gennem en lang årrække været bosat i Thisted. Denne handel har i det væsentligste drejet sig om skudehandel på Norge især til og fra Christiansand.

Rodsted lovede derfor at løse borgerskab, hvad han også herefter gjorde, hvilket fremgår af skatteregnskaberne for Thisted by, hvoraf man kan se, at han i 1698 betalte 14 rdl. i konsumtionsskat samt 28 rdl. for året 1700. For 1699 anføres det, »at han bruger købmandsskab og betaler efter egen indgivelse.«

Skudehandel

Kendskabet til Jens Christensen Rodsted stammer i stor udstrækning fra tingbøgerne fra Thisted byting, Hillerslev-Hundborg herredsting og Hassing-Refs herredsting. Ved Thisted byting omtales Rodsted som »Indvåner og negotiant her i Byen«, det vil sige, at han har drevet omfattende handel, sikkert ved at opkøbe varer og indføre dem til Thisted og derfor været nødt til at betale konsumptionsafgift for disse, men ofte har

konsumptionsbetjent Laurids Nielsen ikke været enig med Rodsted om, hvilke varer der skulle betales for, hvilket sikkert ikke har været ubegrundet, når man betænker, hvilke krumspring folk foretog for at slippe for afgifterne.

Et par af de sager, der til en vis grad belyser Rodsteds handel, er ført ved Thisted byting i 1697 og 1698. Den første fra 1697 handler om konsumtionen for en del varer, som Rodsted skulle have indført gennem Vesterport i Thisted, og som senere skulle være udført herfra til Klitmøller for at blive sejlet til Norge. Selv om sagen drejer sig om konsumptionsafgiften, så er den interessant for os, derved at den viser noget om, hvilke varer Rodsted har handlet med og i hvor store mængder. Det fremgår således af sagen, at i 1693 havde Chr. Schalderup haft et parti ærter og gryn med til Norge for Rodsted.

Hans Olesen fra Thisted kan ligeledes bekræfte, at i 1695 udskibede Rodsted med et norsk skib (med et norsk skibsrom) 34 tdr. ærter, som kom fra Thisted; samtidig udskibede han med skipper Jens Banes »Rom« 40 tdr. ærter, men om de kom fra Thisted, kunne han ikke oplyse. Med denne sending var der også et parti kvier, antallet kunne Hans Olesen dog ikke erindre. Skipper Simon Marchusen bevidnede, at i 1695 havde han med sit skib ført 72 tdr. ærter, 20 tdr. gryn samt 24 tdr. havre til Norge, og i 1696 var tallene: 102 tdr. ærter og 20 tdr. gryn.

Men allerede året efter i februar 1698 er der atter problemer vedrørende handlen. Her må Rodsted udstede forbud til en Chr. Berthelsen i Rosholm ved Vigsø mod at afhænde diverse varer, som han har ladet oplagre hos Berthelsen. Det drejer sig især om tømmer, skibsmaster og årer samt selve båden (en skøjte), hvilket er varer,

Rodsted har taget som betaling for de varer, han har leveret til Norge.

Udover at handle med Norge har Rodsted også handlet meget med ejendomme rundt omkring i Thy og på Mors. Derudover drev han også vekselervirksomhed ved at låne penge ud mod pant i fast ejendom.

Amtsfuldmægtig

I en række retssager fra Hillerslev-Hundborg herreders ting i perioden fra 1688-1696 optræder Rodsted ofte på amtsforvalterens vegne som hans fuldmægtig. Senere i årene 1692-1694 ved vi, at amtsforvalteren af ikke oplyste, men lovlige årsager, var bortrejst fra amtstuen. I denne periode var Rodsted konstitueret som amtsforvalter, hvilket bl. a. indebar, at han også skulle underskrive skatteregnskaberne, før de blev indsendt til Rentekammeret. Tidligere havde der sjældent været problemer med at få godkendt amtets regnskaber, men i de år, hvor Rodsted stod for regnskaberne, var der masser af anmærkninger til disse, hvilket nær havde kostet Jens Hansen stillingen som amtsforvalter.

Amtsforvalteren var nemlig pligtig til at inddrive statens indtægter i form af hartkornsskatter, korn og proviant, desuden skulle han sørge for at bortauktionere evt. ledige tiender og i det hele taget sørge for, at kongen ikke led afbræk i sine indkomster. Disse ydelser blev inddrevet hos godsejere, selvejere og præster. Amtsforvalteren måtte derfor være meget omhyggelig med at få inkasseret restancerne, hvis han ikke ville risikere selv at skulle betale beløbene, så selv om Jens Hansen ikke personligt var til stede, hæftede han lige fuldt for, at ydelserne blev korrekt opkrævet og afregnet med Rentekammeret.

De mangelfulde regnskaber resulterede i, at Rodsted i 1696 blev afskediget fra sit embede og afløst af Poul Pedersen, samt at der blev ført en række sager mod Rodsted af Poul Pedersen på amtsforvalter Jens Hansens vegne angående de uafklarede økonomiske mellemværender imellem Seignr. Rodsted og amtsforvalteren, først og fremmest angående Rodsteds »u-clarede« regnskaber fra den tid, hvor Rodsted alene stod for amtsregnskaberne. Heraf fremgår det bl. a., at der havde været ikke mindre end 89 poster, hvortil der blevet knyttet anmærkninger fra Rentekammerets side.

Det var som sagt amtsforvalteren, der stod som ansvarlig for, at skatterne blev indbetalt. Det var derfor ganske naturligt, at Jens Hansen søgte at opnå sikkerhed for det beløb, han ved en eventuel retssag kunne blive dømt til at betale. Derfor anlagde han sag imod Jens Christensen Rodsted og søgte at få ham dømt til at stille sikkerhed for dette beløb i det jordegods, han ejede. Da det så viste sig, at Rodsted i november 1702 var rejst til Christianssand i Norge, hvor han var blevet gift med en enke ved navn Helvig Jakobsdotter, fandt man det sikrest fra amtets side at udstede arrestordre på Jens Christensen Rodsteds person og jordegods, indtil man havde sikkerhed. Rodsted tilbød som sikkerhed pant i en del af det gods, han ejede i Thy og på Mors, næsten 26 tdr. hartkorn; men amtsfuldmægtig Poul Pedersen var noget betænkelig ved at modtage tilbuddet, i det mindste ville han først have sikkerhed for, at Rodsted virkelig havde lovligt skøde på de ejendomme, han tilbød som pant, og man forlangte derfor, at han skulle fremvise adkomsterne til disse.

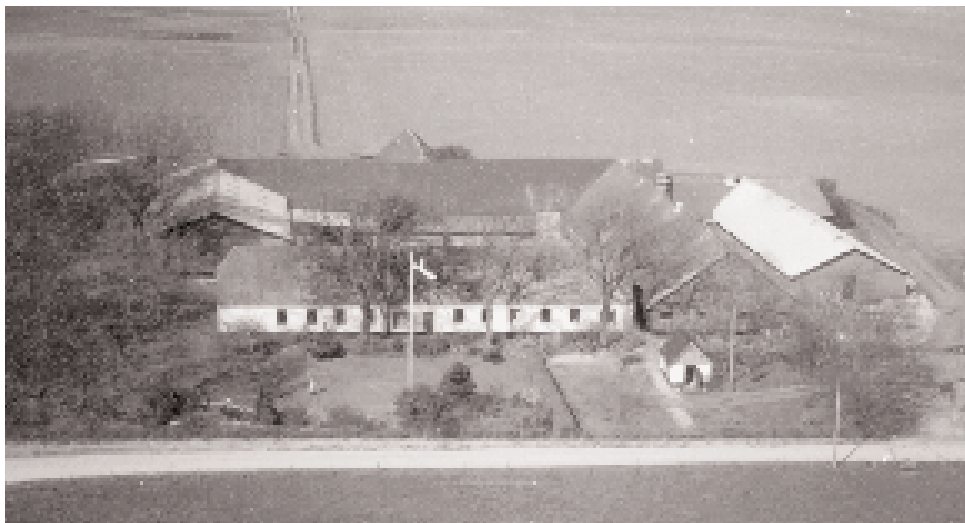
Hvori bestod da Rodsteds forseelser? Derpå giver retssagerne nogle eksempler:

1. *At hans regnskaber for 1692 først er overleveret amtsforvalteren 1699.*
2. *At han A° 1693 i amtsforvalterens fravær ikke havde gjort fordring på nogle skatterestancer i forbindelse med et skifte.*
3. *At han samme år havde handlet med noget af det indkomne skattekorn og siden for amtets penge købt korn på Fyn og Sjælland og leveret det i København.*

Det fremgår også, at Rodsted, i årene efter at han havde forladt amtstuen og endnu inden han havde afleveret de sidste regnskaber, måtte anmode borgmester Enevold Berregaard om at færdigskrive disse, inden Rodsted var i stand til at aflevere dem til Jens Hansen, hvilket skete den 16/2 1699.

Et væsentligt anklagepunkt var det også, at der i Rodsteds afleverede materialer fandtes en del kvitteringer på betalt skat, der imidlertid figurerede som restancer i de tilsvarende regnskaber. Man kan nok ikke umiddelbart fortolke dette som bevidst forsøg på svindel, men nærmere en sammenblanding af hans private forretninger med hans offentlige virksomhed. En retssag om skatterestancer fra Skinnerup i 1693 viser således, at en del bønder havde betalt deres skat ved at stille heste og vogne til rådighed for Rodsted, så han på den måde kunne fragte sine varer fra Thisted til Klitmøller og derfra til Norge.

Retssagen om Rodsteds regnskaber løb over en stor del af året 1703. Den 22. maj blev der afsagt en kendelse ved Hillerslev-Hundborg herredsting, hvori dommeren siger, at han ikke understår sig i at opretholde den gjorte arrest, bl. a. fordi amtsforvalteren endnu ikke efter snart 5 års forløb havde givet Rodsted endelig kvittering for de sidste regnskaber; desuden havde Rodsted forstrakt Jens Hansen med et større

Nyere foto af Neesgaard i Nørhå. Rodsted boede på gården en overgang i 1700-tallets begyndelse.

beløb, hvori amtsforvalteren kunne have modregnet sit tilgodehavende. Endvidere dømmes Jens Hansen til at betale Rodsted 2 rdl. for den tilføjede skade samt, da Rodsted nu er gift og bosat i Norge og ikke kan lade sig opholde efter amtsforvalterens forgodtbefindende, findes det rimeligt, at amtsforvalteren inden 6 uger tilstiller Rodsted de mangelposter, der er i regnskaberne, og ellers vil Rodsted blive frikendt for amtsforvalterens tiltale.

Denne dom må amtsforvalteren åbenbart straks have anket til Landstinget i Viborg, for den 21. juni samme år foreligger der en landstingsdom, der siger, at Rodsted skal stille nøjagtig sikkerhed her i landet (han boede som nævnt på den tid i Norge) for de krav, der kunne rejses mod amtsforvalteren.

Med denne kendelse i hånden rejste Poul Pedersen atter sagen ved Thisted byting, hvor der den 22. september faldt dom, hvis konklusion var denne, at såfremt Rodsted ikke kunne fremlægge adkomster

og skøder på de ejendomme, han agtede at stille til sikkerhed for de antegninger, der var gjort i hans afleverede regnskaber, kunne den gjorde arrest ikke ophæves. Justitsprotokollerne fortæller ikke, om disse dokumenter blev fremlagt, men det må åbenbart være sket, i det mindste optræder Jens Christensen Rodsted, Christianssand atter i nogle sager, bl. a. mod Laurits Nielsen i febr. 1704.

Man kan godt undre sig over, hvorfor dette retslige efterspil først kommer 6-7 år efter, at Rodsted er blevet afskediget, men en del af forklaringen ligger nok i, at han pludselig forlod Danmark og bosatte sig i Norge. I Historisk Årbog for 1958 og 1959 har H. Støvring Nielsen skrevet en længere og meget udførlig artikel om amtsforvalter Jens Hansen; heri fremføres bl. a. en kgl. resolution af 15. maj 1694, hvorefter Jens Hansen blev eftergivet en sum på godt 2103 rdl. på forskellige mangler i sit regnskab, hvorimod en restgæld på 2000 rdl. fortsat kræves betalt, såfremt Jens Hansen

ikke ønsker at fortabe sin stilling. Det har således ikke været småbeløb, Rodsted havde unddraget Jens Hansen.

Rytterbonde

Rodsteds borgerskab i Thisted blev ikke ikke af længere varighed; allerede i foråret 1700 forlod han byen for at flytte til Neesgaard i Nørhå sogn. Forhistorien hertil var følgende:

På Neesgaard i Nørhå sogn, som var en af de større ryttergårde i Thy, boede Peiter Simenson Boggers. Han var oprindelig bygmester, født i Utrecht i Holland i 1637, men hentet her til landet af Joakim Irgens, hvis hustru, Cornelia Bichers, var datter af Andreas Bichers, der var borgmester i Amsterdam; (se Riis-Olesen: »Cornelia Bichers« i Hist. Årbog 1969). Boggers fik her til opgave at opføre en standsmæssige hovedbygning til Vestervig Kloster for Joachim Irgens og Cornelia Bichers. Senere blev han ridefoged på Vestervig Kloster; men omkring 1682 fæstede han Neesgaard og blev rytterbonde, og her boede han indtil sin død juleaften 1699.

For at få et indtryk af Neesgaards størrelse, da Rodsted overtog fæstet, kan man af matriklen se, at den havde et hartkornstilliggende på 7.3.0.2¹ tdr. hartkorn. Af bygninger viser et syn, der blev foretaget i forbindelse med overdragelsen, at der fandtes følgende:

1. *Salshuset (stuehus) i gårdens sydside 19 fag lang.*
2. *Kornlade norden i gården, 20 fag.*
3. *En stald vest i gården.*
4. *Et fæhus østen i gården 19 fag.*
5. *Et tørvehus sønden i gården, ca. 10 alen lang.*

Desuden hørte der naturligvis et rytterhus med til gården.

Bygningernes tilstand har derimod ikke været den bedste, eftersom synsforretningen konkluderer, at der behøves reparationer for over 134 rdl., hvilket nogenlunde svarede til den pris, Rodsted nogle år senere gav for 4 bøndergårde. Den tilhørende besætning udgjorde 7 heste, 6 køer, 2 kvier og en snes får. På gården var der ansat 3 tjenestekarle, 2 tjenestedrenge samt 2 tjenestepiger.

Rodsted havde dog allerede i juni 1699 indgået en kontrakt med Peiter Boggers om at overtage fæstet af Neesgaard, Overgård og Årup Mølle, som Boggers havde fæstet. Iflg. denne kontrakt skulle Rodsted bl. a. betale Boggers 220 rdl. i afståelse; Rodsted skulle selv på egne vilkår og bekostning tage fæste og betale indfæstningspenge. For det korn, der allerede var sået, skulle Rodsted betale 136 rdl. efter kapitelstakst. Derudover skulle Rodsted betale 200 rdl. samt den aftalte folkeløn fra valborgsdag (1/5) til mikkelsdag (29/9). Sammenlagt skulle Rodsted altså betale 600 rdl. til Peiter Boggers, og han skulle overtage fæstet til mikkelsdag 1699 og har sikkert, så vidt det kan ses, allerede fra det tidspunkt taget ophold på Neesgaard, men først i februar 1700 opsagde han sit borgerskab i Thisted. Udover de nævnte fæstegårde havde Peiter Boggers desuden overtaget forpagtningen af Ulstrup hovedgård af Hartvig Kaas til Faddersbøl.

Ved en retssag ved Hillerslev-Hundborg herredsting den 10/8 1700 blev det godtgjort, at Rodsted havde betalt Boggers 200 rdl. mod kvittering, men det bevidnes også, at Rodsted derudover havde betalt 200 rdl. uden at have modtaget kvittering herfor, og at han derfor kun skyldte boet 200 rdl.

Ved samme lejlighed søgte man også at få klarlagt, hvor store udgifter Rodsted havde haft i forbindelse med Peiter Boggers begravelse, skifte etc. samt ikke mindst, hvor meget han selv skyldte til sterveboet – således var der i februar og maj 1700 blevet afholdt dødsboauktion over en del af boets effekter. Ved denne auktion havde Rodsted købt en del af indboet samt 170 dukatoner² til en samlet værdi af over 285 rdl. Derudover havde han inkasseret de beløb, som andre købere skulle betale for det, de havde købt. Således skulle han iflg. skifteforvalteren skyldes boet over 400 rdl. ialt, hvilket beløb Rodsted blev dømt til at betale inden 15 dage. Endvidere havde Rodsted anvendt et alt for stort beløb i forbindelse med Boggers begravelse, hvilket var i modstrid med en kgl. forordning om ryttergods, der satte grænsen for udgifter i forbindelse begravelse til 50 rdl.

Man får et godt indtryk af, hvor stor begravelse der blev holdt, når man studerer regningen over de varer, der i den anledning var blevet indkøbt:

<i>1 anker fransk vin (ca. 40 l)</i>	3.2.00 ³
<i>1 ” brændevin</i>	7.0.00
<i>1 ” dansk brændevin</i>	4.1.00
<i>1 tønde frisk øl (131 l)</i>	3.0.00
<i>2 pund korender</i>	0.2.00
<i>6 pund mandler</i>	1.4.00
<i>2 lod (31g) muskat</i>	?
<i>4 lod kardemomme</i>	0.2.04
<i>5 toppe frisk sukker</i>	2.0.08
<i>1 pund peber</i>	0.2.08
<i>3 kalkuner</i>	1.3.00
<i>9 pund hollandsk hvedemel</i>	1.1.02
<i>3 1/4 pund risengryn</i>	0.2.07
<i>18 lod zukat</i>	0.3.02
<i>Fisk</i>	0.4.00
<i>4 potter vineddike</i>	0.4.00

<i>9 1/2 pund svesker</i>	0.4.12
<i>2 lod nelliker</i>	0.1.04
<i>4 lod karry</i>	0.2.08
<i>4 pund gul tobak</i>	1.4.00
<i>4 pund grå tobak</i>	0.3.12
<i>Lange piber</i>	0.1.04
<i>3 dusin gemene do</i>	0.1.12
<i>3 pund rosiner</i>	0.2.04
<i>Skrå</i>	0.1.04
<i>I alt: (mindst)</i>	24.5.13

»Hertil 4 rdl. hun kræver for hendes ulejlighed« (køgekone?). Dertil kommer, hvad der blev købt hos Hans Casten Langballe på Nørhågård af det, som man ikke havde på Neesgaard ialt Rdl: 18.1.4 samt 4 rdl. for foder til de køreheste, der blev på Neesgaard natten over. Hertil kom så udgifterne i forbindelse med skiftet, der blev foretaget af regimentskriver Marcus Ulsøe sammen med bl.a. herredsfoged Vilhads Poulsen fra Hassing herred og mag. Holger i Snedsted.

Christiansand

Det blev heller ikke mange år, Rodsted kom til at bo på Neesgaard. Allerede i november 1702 rejste han til Norge og giftede sig i Christiansand med en enke ved navn Helvig Jakobsdotter, formodentlig af gammel dansk lavadel. Hendes fader hed Jakob Friis Henriksen og moderen Dorthea Christensdatter, der stammede fra Vester Thorup i Hanherred.

Ved en auktion over kongeligt gods i september 1703 købte Jens Christensen Rodsted 4 gårde rundt omkr. i Thy på tilsammen knap 11 tdr hartkorn for ialt 138 rdl., og i forbindelse hermed bemærkes det i regnskaberne: »Denne Rodsted er forle-

den november sejlet til Christiansand i Norge, hvor han efter beretningerne skal have befriet sig med en enkekone, dog uden at have gjort anstalt til godsets beta-ling«.

Pengene kom dog i maj 1704. Rodsted havde gennem sin handel med Norge åbenbart skaffet sig forbindelser deroppe, og han oprettede her en stor tømmerhandel, adressen var Kirkegade nr. 1; men samtidig med at han drev denne tømmerhandel, blev han også rådmand i Christiansand. I ægteskabet med Helvig var der en søn, Christian Rodsted, der senere blev byfoged i Christiansand fra 1719-1726.

Ægteskaber

Rodsted giftede sig som nævnt i 1702 i Norge, men hans hustru døde, og omkring 1714 rejste Jens Christensen Rodsted tilbage til Thisted, og han giftede sig i Hundborg kirke den 3/11 1716 med Maren Pedersdatter. I dette ægteskab var der 3 børn:

Marie Jensdatter, født 1718

Jens Svendsen Jensen, født 18/2 1720⁴

Else Jensdatter født 25/6 1724

Jens Christensen Rodsted tog atter borger- skab i Thisted i 1716 og betalte for 1717: Kopskat: 4 rdl. og krigsstyr: 3 rdl. For 1719 udgjorde beløbene: 4.3.7.

Men endnu før sit ægteskab i Norge var Rodsted blevet involveret i en »ægteskabs- sag«. Drivkraften i denne sag var sogne- præsten i Snedsted, mag. Holger Sørensen Schandorph. Magister Holger var gift med Anne Eleonora Leschle, datter af major Martin Ernst Leschle, der var blevet myr- det i 1697⁵. Anne Eleonora havde en

søster, Antoinette Sibylle i Mariager, der var enke efter en meget velstående mand, Nicolaj Lorentz. Da Antoinette åbenbart var både ung og velstående, var hun også eftertragtet af giftefærdige mænd. Blandt disse var også en ung enkemand ved navn Christian Daniel v. Stoltzig til Mølgaard i Havbro sogn. Han havde derfor anmodet om Antoinettes hånd hos moderen, og han blev heri kraftig støttet af Antoinettes bro- der løjtnant Ernst Leschle. Derfor blev der løst kongebrev for Antoinette og Christian Daniel den 15/5 1699, for at de kunne bli- ve viet.

Antoinette har åbenbart ikke været til- trukket af Christian og prøvede derfor at unddrage sig ægteskabet. Sandsynligvis har hun henvendt sig til søsteren og svoge- ren i Snedsted, som derfor indgav en ansøgning til kongen om et nyt kongebrev, så Antoinette i stedet for kunne blive viet til Rodsted. Dette kongebrev blev udstedt den 23/6 1699, hvilket naturligvis blev taget meget ilde op af Christian Daniel, men også af løjtnant Leschle. Antoinette, der stadig boede i Mariager, blev med bro- derens hjælp »ledsaget« ud af byen, og resultatet blev, at v. Stoltzig og Antoinette ikke blev viet i kirken, men i al stilhed på Mølgaard. At ægteskabet ikke har været med Antoinettes gode vilje, fremgår af de retssager, der fulgte i kølvandet på vielsen, hvor hun klager over uhørt mishandling, men ægteskabet lod sig ikke omstøde.

Rodsteds affære med Antoinette Lesch- le indtraf samtidig med, at sagen om hans uafklarede forhold til amtsforvalteren ver- serede. Der opstod da også stridigheder mellem Rodsted og mag. Holger i Sned- sted, idet Rodsted i juli 1699 var på besøg i Snedsted præstegård, hvor også Antoinet- te opholdt sig. Uenigheden opstod bl. a. som følge af, at Rodsted overfor mag. Hol-

ger skulle have påstået, at han »var god for 10.000 rdl.«, hvilket mag. Holger mente, var en noget hasarderet påstand, så længe Rodsted endnu ikke havde afsluttet sit mellemværende med amtsforvalteren. Uenigheden udartede sig til veritabel slagsmål, hvilket ikke var ualmindeligt i sager, hvor mag. Holger var blandt de implicerede.

Skiftet

Jens Christensen Rodsted døde som nævnt i sommeren 1729, og en måned efter hans død fandt skiftet sted mellem enken og

børnene. Umiddelbart ville man tro, at en mand i hans position ville have et stort og kostbart indbo, men registreringen viser noget ganske andet, nemlig et yderst tarveligt indbo uden kostbarheder af nogen art. I stuerne 2 fyrretræsborde, 3 stole, en ovn samt en seng. Herudover ejede Rodsted 8 3/4 tdr. bygsæde jord i indmarken til en samlet værdi af 116 rdl. og 5 tdr. havresæde i udemarksjord til en værdi af 17 rdl. Desuden er værdien af det anvendte sædekorn sat til ialt 18.1.00 rdl. Derudover var de 3 børn, inden Rodsted døde, blevet tilskødet hver 2 tdr. bygsæde samme steds, som deres halvbroder Jens Rodsted fra Norge også har jord.

NOTER:

1. 7 tdr. 3 skæpper 0 fjerdingkar og 2 album.
2. Dukaton: En sølvdukat slået i Nederlandene fra 1618.
3. Rdl. 1.2.3: 1 rigsdaler 2 mark og 3 skilling. 1 rdl = 6 mark = 96 skilling.
4. Se Historisk Årbog 1976.
5. Se »Jeg arbejder med«, hæfte 14. maj 1993. Dansk historisk Håndborgsforlag.